

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De præbendis. Consilium CCLXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

& unitus est) respectu omnium fructuum solidum solvit, pro parte à dicto Capitulo proportionabiliter repetere, & multò magis in solvenda hac pensione detrahere, & retinere possit. *Cum possessor De censibus*. Prout in simili de decima Papali, quæ interdum fructibus beneficiorum imponitur, scribit Ioannes Baptista Caccialupus, in tract. de pens. q. 17. & probat Philippus Decius, d. conf. 156.

Onera cathedralitici & obsonij, de quibus quinto loco proponitur, eodem loco sunt, non quidem ad illum finem, ut ipsa pensio perpetuò propter illorum præstationem pro tempore incurrentem diminuatur; sed ut Pensionarius possessori dicti Personatus contribuatur, & cum eo hoc onus sustineat; cum fructuum onus reale sit & fructibus beneficii inhæreat, c. *Conuertere De off. ordin. c. Cum in. apostolus De censib.* Vi de charitat. vobis libidino, cujus species sunt cathedralicum, & obsonium, passim traditur per Bartholomæum Belenzinum, in tract. de charit. subsid. q. 37. Decius in l. penult. nu. 4. C. De collat. & d. conf. 156. nu. 4. & ibi in addit. & ita passim observari & sua cari scribit Remigius de Gory, in tract. de charit. subs. quest. 6. * Sed non perinde ad onus pensionarij pertinere videtur id quod annuè solvitur pro placito absentia illius; ideoque per solum Rectorem, seu eum, qui ejus loco est, sine onere Pensionarij præstare debet. Prout nec ad Pensionarium, sed ad solum Ecclesiæ Rectorem pertinet onus procuratoris, quod sustinetur propter visitationem Episcopi, aut Legatorum Sedis Apostolicæ: quia illa magis respicit personam Rectorem beneficii, quàm ipsum beneficium, aut ejus fructus, Belenzinus d. q. 37. Ex his satis demonstratum esse putamus, ex quibus causis, & quatenus sit faciendæ minutio dictæ pensionis.

De præbendis.

S Y M M A R I U M.

Exceptio contra pensionem.

1. Appellatione deserti confirmatur sententia.
2. Signatura nuda accedens promissioni pensionis tribuit actionem.
3. Collusio facit rem esse infamam.
4. Collusio probanda est.
5. Dummodo, particula an conditione faciat, an modum.
6. Clausula irritantis potestas.
7. Emptio canonis cessos solvere tenetur.

C O N S I L I U M C C L X X I X.

Nihil solidi occurrit, cur Venerabilis Dominus Decanus Iudex hujus causæ appellationis, inter Dominum Ioannem Davyn appellatorem Reum originalem ac D. Agidium Pambrogge originalem Actorem nunc appellatum, recedere debeat à sententia per D. Officialem Namurcensem secundum dictum Actorem lata; condemnato scilicet Reo in summam quadraginta quinque ducatorum ex causæ pensionis, de qua in actis illius causæ inter prædictas partes disputatum fuit, & in expensis litis: sic quod officium Domini Iudicis versetur tantum in confirmando dictam sententiam & condemnando Appellantem in expensis hujus quoque; secundum instantig.

Ad quod faciendum primum adstringit evidens desertio hujus appellationis, cujus causa per-

acta non est intra tempora fatalia juris; non tantum non intra primum annum, sed nec intra secundum, cujus obtinendi nulla propolita est probabilis causa. Quippe sententia à qua appellatum est, lata est vicesima prima Martij anno 1567 ex qua die usque ad hunc præsentem mensem Aprilis anni 1570, plusquam integrum triennium apsum est; ita ut sit in excohabilis desertio, *Auth. Ex qui, l. fin. §. illud etiam in fine C. de tempor. appell. cum ex nulla causa triennium dari possit, Cassad. decis. 6. de appel. gloss. 3. in verb. pronuntiat. l. Nihil novan. appell. pendens*. Quæ desertio facit, ut sententia à qua appellatum fuit, transeat in rem judicatam, & effectum irrevocabilitatis induat; & quidem ita ut sine ulla alia declaratoria sententia Iudicis, ad quem, seu à quod ad executionem sententiæ procedi possit, *Auth. Decius in c. Ex parte 2. nu. 8. Leres. crip. & in c. Personas in fine de appel. Guido papa decis. 436. nu. 23. Cassad. d. decis. 6. Vique adeo ut Iudex ad quem, siue ejus delegatus, possit si velit sententiam, à qua provocatum fuit, confirmare, si ei negotium principale commissum est (ut in rescripto hujus causæ contigit) nullo autem modo retrahere, *Rita decis. 98. licet appellatio alia est 14. de appellat. in novu & 453. Notatice appellatio alia est 41. de appel. in antiq.* Quæ prima consideratio sufficere possit appellato ad obtinendam causæ victoriam; præsertim nunc post Concilium Tridentinum, quo hæc fatalia juris ad præclaram observationem redacta videntur, *Sess. 24. c. 20. de refor. & sess. 25. c. 10. in fine de reformis*. Secundò, seposita consideratione desertionis & ex illa, transitu sententiæ in rem judicatam, in entio Actionis luculenter & sufficienter probata inventur ex actis primæ instantiæ. Primum per camerali obligationem ac promissionem ipsius Rei, quæ expressis & discretis verbis promittit Actori solvere annuam pensionem quindecim ducatorum de & ex fructibus Ecclesiæ parochialis de Fraigne, in terminis assignandis, in supplicatione desuper expedita, seu expedienda per Sedem Apostolicam reservandam, idque visâ quantitate ejusdem pensionis reservationis simplici signatura. * Est enim hujusmodi promissio de jure valida & efficax nam licet ex nuda seu simplici signatura quis invitus compelli non possit in iudicio, ut pensionem solvat propter non expeditas desuper secundum regulas Cancellariæ Apostolicæ literas, *Inter Giga de pens. c. 38. nu. 10. & conf. 42. Non abs re nu. 8. compelli tamen potest, si specialiter promittit visâ simplici signaturâ solvere; quia id nullo jure prohibitum invenitur. Et in signatura continetur gravis perfectio; cui accedens specialis promissio non tantum vinculum perfectæ obligationis, verum etiam potestatem executionis, seu exco. onis adjicit; quod & moribus, & ex communi sly o hodie passim ita observatur, nec ea in parte exstat aliqua appellantis oppositio. Atque ita in propolito, ad iustitiamdam & obtinendam intentionem Actoris, sufficit exhibitio dictæ signaturæ (quam appellans recognovit) atque item vita Domini Agidij (quæ appellans cum eo in hac causâ litigando satis agnoscit, & ex constitutione procuratoris, aliisque diversis ejus comparitionibus ad causam evidenter apparet una cum vita Appellantis, & possessione**

posse non Ecclesiæ de Fraignée, non tantum pro annis seu terminis, quorum solutio petitur in hac lite, sed etiam tempore latæ sententiæ, & adhuc de præsentis. Id enim aperte declarat initium supplicationis per Appellantem pro impetrandi rescripto delegatorio exhibitæ, sæpiusque in diversis scripturis in hac causa appellationis per appellan-tem exhibitis repetita Appellantis qualitas: huiusmodi enim narrationes pro apertis confessionibus sunt, l. Cum precum C. De liber. causa.

Tota igitur causæ huius quaestio, & decisio in exceptionibus Rei versatur, quas plures congegit. Et in primis obijcit Actori collusionem & simulationem; quasi scilicet & hæc pensio non sit ipsius Actoris, sed Magistri Ioannis de Fraissæ, quodque in ea Actor nomen suum eidem M. Ioanni accommodet: ob id, quod idem M. Ioannes Ecclesiæ de Fraignée Romæ obtinuerit, & D. Agidius Actori resignata sit per D. Ioannem Bri-ctij non valentem obtinere literas Placiti Principis, eaque resignatione facta iterum illam resignatam fuisse Reo sub nomine Domini Agidij hoc ignorantis, conventionem referendæ pensionis huius facta inter Reum & Actorem, absente & ignorante Domino Agidio; quodque M. Ioannes voluerit sibi per fororium Rei caveri pro securitate huius pensionis, & quod debitum fratris M. Ioannis sit compensatum cum debito huius pensionis. Quæ autem per collusionem sunt pro infectis habentur, l. cum non iusto D. de collus. de reg. præsertim in beneficiis, in quibus colludentes suis beneficiis privantur, c. Audivimus de collus. de reg. & pensio sic constituta pro nullo habetur, Giga de pens. q. 42. Sed ut hæc audientius per Appellantem proferuntur, ita minime probantur. Collusionem quippe probare, non præsumere oportet: ob id præsertim, quod collusio de iure sit prohibita, Clem. Constitutionum §. sanè, & ibi Card. Zabarel. de elect. c. Super eo de eo qui cog. consang. uxoris sue; & contineat speciem seu faciem delicti, cuius nulla in dubio est præsumptio, l. Merito pro socio. Produxit quidem Reus duos testes; sed uterque in eo, quod deponit, singularis est, & sic sine fide verti, l. Martius de quest. Et prior quidem dicit se ex Reo audivisse, quod hæc pensio pertineret ad M. Ioannem; posterior, quod ex fratre M. Ioannis id audierit: cuius generis testimonium de auditu alieno non probat, gloss. & Doct. in l. Si arbitet de probat. & in c. Licet ex quadam de testib. præsertim de auditu ejus, qui testes producit. Ut enim juranti in propria causa non crederetur, l. Omnibus c. De testib. ita nec & multo minus, simplici et narranti. Deinde collusionis præsumptio avertitur per clara & liquida instrumenta acquisitionis, canonicæ institutionis huius Ecclesiæ, quam D. Agidius ex Ordinarij collatione, facta resignatione per M. Ioannem obtinuit: postquam acquisitionem & institutionem quinto demum mense facta est per Actorem in Reum resignatio ejusdem Ecclesiæ sub reservatione huius pensionis: cuius reservationis conventio & promissio per Reum solemniter juramento Actori, & ipsi soli, absente M. Ioanne facta est; ut constet ex confecto de eo instrumento publico, cui, non probato dilucidissime contrario, omnino stare oportet, l. Optimam de committ. stipul.

Consil. Wamel. Tom. I.

l. Cum precibus De c. probat. Nec quicquam facit ad collusionis obiectæ probationem epistola illa M. Ioannis, quam Reus exhibuit sub data sextæ Ianuarij anno 1560. nam tunc integro fere anno M. Ioannes hanc Ecclesiā in Actorem transtulerat, & eodem die Reus Romæ per Procuratorem suum in reservationem huius pensionis consenserat; prout eodem die signatura illius expedita fuit: ita ut Magister Ioannes post abdicatum jus suum, scribendo non potuerit Actori in re sua & sibi acquisita nocere, l. Non debet alteri D. de reg. iur. * Obijcit deinde Reus, quod in signatura prædicta contineatur hæc clausula, Dummodo medietatem non excedat, & 50. ducati Reori ipsius Ecclesiæ parochialis remaneant liberi, quasi scilicet inde deprehendatur, hanc Rei promissionem conditionalem esse, suspensam à duplici conditione; prior, quod reservata pensio non excedat medietatem fructuum dictæ Ecclesiæ; altera, quod deducta pensione Reori dictæ Ecclesiæ ex fructibus illius superint 50. ducati: sic quod non purificatis huiusmodi conditionibus, ex eadem promissione non videatur ulla competere actio; ut est in communi & generali natura obligationis conditionalis, l. Cedere diem De verb. signif. §. ex condicionali instit. De verb. oblig. l. Si in scriptum sit §. 1. De legat. 2. Sed verius est exceptionis huius effectum aliquem in proposito non esse: Verum enim est, actionem utilem & efficacem Actori competere, solâ exceptione Reo relicta, si probare potest vel excessum medietatis, vel defectum quinquaginta ducatorum. Est namque hæc reservatio, reservationi accommodata Rei promissio, non suspensa à conditione, sed restricta & limitata sub modo; cuius modi adiectio nativitatem obligationis statim non impedit, sed ejus effectum postea tantum retundit, obiecta modi non impleri querela, l. Cum ab eo De contrah. empt. l. 2. C. De his quæ sub modo l. Quibus diebus §. fin. De condit. & demonstr. Quod autem hic sit modus, non conditio, indicat ipsa dictio, Dummodo, quæ & ex figura, & ex potestate verbi modum, non conditionem facit. Unde est, quod concessio beneficii sub hac restrictione, Dummodo ei canonicè deserviri feceris, non conditionem, sed modum & comminationem faciat; nec inde detur potestas avertendi, sed privandi tantum, Gloss. in c. Non potest in verb. retinere in fine De præben. lib. 6. & ibi D. Geminian. & Phil. Franc. ita ut in his verbis sit potestas resolutionis, non effectus nullitatis. Unde decidit Rota Curie Romanæ, decis. 231. Ordinatio quæ est l. sub tit. De Condit. appof. in nova, quod ordinatio & dismembratio concessa sub his verbis, Dummodo sex monachos ibi teneat, censetur concessa sub modo, & data potestas agendi ad resolutionem seu retractationem, sed tamen non resolvatur ipso iure.

Nec his adversatur quod Guilielmus Cassadurus, decis. 10. nu. 7. de rescriptis. & cum sequutus Hieronymus Giga, de pension. q. 100. nu. 15. dicunt nihil referre ad inducendam invaliditatem actus, an fiat sub conditione, an sub modo; non quia simplici ter indeterminate, & generaliter id asserunt, sed cum magna & evidente restrictione, ac limitatione; si videlicet ultra adiectum modum adijciatur actui, dispositioni, aut gratiæ claus. irritans. aut annullans. Cuius clausulæ vis maxima & planè penetrativa est, actumque & penitus

ponitur inficitur ex contrarij positione, *Doct. in c. Dilecto De prob. Andr. Barbat. in Clem. 1. de elect.* qualis clausula in hac signatura non conspicitur: sic quod hic obtinere non debeat, quod illi ratione adjunctæ clausulæ irritantis obtinere tradunt sed Actoris intentio optimè sit fundata.

Quod etiam intelligens Reus postea contendit ad diminutionem pensionis tamquam excessivæ; prout ad solam diminutionem & reductionem, non ad totalem nullitatem totius pensionis contendendum est, quoties Papa huiusmodi clausulam; *motu proprio*, adjicit, non ad narrationem pensionarij narrantis, quod pensio medietatem non excedat, vel quod supra reservatam pensionem tantum sit remansurum Reçtori beneficij, *Gigas de pens. q. 35.* Nec ad sufficientem probationem huiusmodi excessus vel defectus quicquam facit attestatio cujusdam Taintelier in prima instantia exhibita, quæ continet, quod hæc Ecclesia tantum rescribatur ad viginti modios speltæ: nam est privata scriptura, quæ nullam fidem meretur, *l. Instrumentum C. De probat.* Et quatenus continet delcriptionem ex registris rescriptionum, vim probandi non habet; quia facta est pendente lite sine iudicis commissione, parte non vocatâ, nec probatis registris originalibus; *c. 1. c. Cum P. tabellio, & c. ult. & ibi Doct. de fide instrum.* Atque ita relinquatur neque excessum medietatis, neque defectum quinquaginta ducatorum probatum esse. Quorum aliqui allegationem improbabilem faciunt solutiones, quas pro aliquot annis Reus Actori fecit; non facturus proculdubio, si manifesti fuissent huiusmodi excessus, & defectus.

Obijcit denique Reus non suæ promissioni, seu reservationi pensionis, sed sententiæ, à qua appellavit, quod signatura Apostolica contineat alternativam vel solvendæ pensionis, vel admittendi regressus ad hanc Ecclesiam; & quod Actor in prima instantia concludendo, alternativam quoque petitionem fecerit, & dicta sententia, solius pecuniæ, seu solutionis faciendæ condemnationem fecerit, & sic libello conformis non sit. Sed nec in eo aliquid momenti est: nam alternativa petitio restricta est ad fines, & limites ipsius conventionis, seu cameralis obligationis, quæ ipsa quoque restricta est ad formam & modum simplicis signaturæ, quæ permittit quidem Actori regressum in casum deficientis solutionis, sed minime restringit ad illius exercitium. Vt sit in pacto legis commissoriæ, seu additionis in diem, quod venditor nisi velit exercere non cogitur, *l. Sabini scribit De in diem addit. l. 2. De lege commiss.* Neque in alternatione est regressus ad beneficium occurrente contumaciâ, vel reculatione solutionis præteritarum pensionum, sed in conjunctâ duplici obligatione; ut & præteritas pensiones petere possit, & nihilominus contendere ad regellum ob non factam solutionem; ut aperte habent verba signaturæ. † Ad exemplum emphiteutæ, qui canonem non solvit, ideoque à domino expellitur, & nihilominus canonesolvere cogitur, *lason & alij in l. 2. De C. iure emphyr.* Ad quam obligationem jam ex tempore decurso præteritæ contractum Dominus Officialis respicienti, Reum in summam quinquaginta quinque

ducatorum condemnavit, non gravando sed sublevando eum à pæna regressus. Atque ita persisto in eo, quod in capite hujus consultationis dictum est.

De præbendis.

S V M M A R I V M.

pensio illicita.

1. Pensio sine superioris auctoritate illicita.
2. Pensio sine superioris auctoritate augeri non potest.
3. Collusio in beneficiis vitatur.
4. Pensio reservari an possit resignatione in manibus Ordinarij facta.
5. Pensio ad quem modum constituitur possit.
6. Onera Ecclesie qua sint.
7. Fructus beneficij pro parte vel toto vendi possunt.

CONSILIVM CCXXX.

QUAMVIS pensio sex librarum grossorum constituta, & reservata auctoritate Sedis Apostolicæ super fructibus Ecclesiæ parochialis de Halle pro Santhoven Cameracensis diocesis sit legitima, & à constituyente, ejusque successore Domino Henrico Leyen compermutanti quoad vixerit solvenda; non video tamen, quâ ratione sustineri possit conventio de solvendis alijs consimilibus sex libris ex fructibus ejusdem Ecclesiæ. * Neque enim jure pensionis peti unquam poterit; ideo quod illicita dicatur pensio, quæ sine superioris auctoritate nudo partium consensu componitur, *Clem. 1. §. eadem De supplen. neglig. prælat. c. Nisi essent §. quia igitur, versic. non quidem ex pactione partium De præben.* Deinde quia per huiusmodi pactionem Dominus Ioannes, vel successor conatus est suum beneficium suâ propriâ auctoritate gravare, & velut censuale reddere; qui inde seipsum in periculum amittendi beneficium projecit, *c. cum clericis De censibus.* Nec parat utilis constitutio pensionis priorum sex librarum: quia ex ea non tantum non adijcitur vinculum, & validitas posteriori inutili pactioni, nullâ reservatione superioris vallatæ: sed præterea propter actus utiliter gesti antecedentiam, sequentis vitium magis elucescit.

Hoc enim manifestum est, pensiones sine superioris auctoritate non tantum ab initio constitui non posse, verum etiam rectè constitutas augeri non posse sine superioris auctoritate, *d. Clem. 1. §. eadem in verb. pensiones ne novas eas imponant aut veteres augeant.* Cum ergo posterior pactio tendat ad augmentum prioris, propter defectum auctoritatis superioris consistere nequit.

Deinde ex comparatione utriusque instrumenti apparet collusio compermutantium, quæ solet omnia in beneficiis vitare, *c. Ad divinum de collus. deteg.* nam cum in priore instrumento præstiti consensus super reservatione impetranda tantum dicatur, fructus Ecclesiæ de Halle esse ubiores fructibus Capellanæ compermutatæ, & ideo deveniri ad contentum reservandæ pensionis, ne D. Henricus nimium dispendium patiatur; in posteriore autem instrumento apertis verbis exprimitur, dictam Capellaniam tantum esse titolare beneficium nullius valoris; ob contradictionem evidenti-